

Flytt av försäkringssparande

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2006/07:26 Flytt av försäkringssparande. Regeringen föreslår att den ovillkorliga rätten att återköpa försäkringssparande utvidgas till att omfatta även överföring av pensionsförsäkringar. Den nya regleringen säkerställer en ovillkorlig rätt till såväl återköp som överföring, om inte annat följer av försäkringens art eller av skattelagstiftningen. De av regeringen föreslagna bestämmelserna om återköp och överföring reglerar förhållandet mellan parterna, dvs. berörda försäkringsbolag och försäkringstagare.

I propositionen föreslås även kompletterande regler av näringsrättslig art. För sådana livförsäkringar med sparmoment som omfattas av rätten till återköp eller överföring ska försäkringsbolaget se till att det alltid framgår av försäkringsavtalet om försäkringens värde får återköpas eller överföras, liksom de närmare villkoren för återköpet eller överföringen. Om en försäkringstagare väljer att flytta värdet av försäkringen till ett annat bolag, ska det bolag från vilket försäkringsvärdet flyttas vara skyldigt att så snart som möjligt medverka vid genomförandet av flytten. Rätten till återbäring vid återköp eller överföring ska bestämmas enligt samma fördelning och principer som skulle ha gällt för försäkringen vid försäkringsfall. Avvikelser kan dock vara försvarliga med hänsyn till det kvarvarande försäkringstagarkollektivets intressen eller försäkringsbolagets ekonomiska situation. Avgifterna vid återköp eller överföring ska bestämmas på grundval av bolagets kostnader för detta och med hänsyn tagen till kvarstående anskaffningskostnader, t.ex. provision till försäkringsförmedlare, som annars skulle ha täckts av premieuttaget.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Flytt av försäkringssparande	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Flytt av försäkringssparande

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104),
2. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:26.

Stockholm den 30 januari 2007

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Pär Nuder (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinder-son (m), Roger Tiefensee (c), Christer Nylander (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp) och Jörgen Hellman (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2006/07:26 Flytt av försäkringssparande föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen och lag om ändring i försäkringsrörelselagen.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Regeringens förslag och lagförslag återges i *bilaga 1* respektive *bilaga 2*.

Bakgrund

Nuvarande lagstiftning om flytt av försäkringssparande

Frågan om flytträtt för försäkringssparande har varit aktuell under lång tid. Efter utredningsarbete under 1990-talet genomfördes år 1999 förändringar i skattereglerna som innebar att det blev möjligt att flytta pensionsförsäkringar från ett försäkringsbolag till ett annat utan skattemässiga konsekvenser. För att en flytt skulle vara möjlig krävdes dock att försäkringstagaren hade kommit överens med försäkringsbolaget om detta, dvs. att försäkringsavtalet dem emellan innehöll bestämmelser om flytträtt. Som reglerna kom att utformas skapades två olika sätt att genomföra en flytt av försäkringssparande. En möjlighet är att ett *återköp* genomförs. Återköp innebär att försäkringsbolaget avslutar försäkringen i förtid genom att betala ut de medel som anses höra till försäkringen till försäkringstagaren. Det andra alternativet innebär en *överföring* av hela försäkringens värde direkt till ett annat försäkringsbolag.

När en proposition om ny försäkringsavtalslag lämnades 2004 föreslog regeringen att en ovillkorlig rätt att återköpa försäkringar skulle införas i försäkringsavtalslagen. Riksdagen biföll förslaget (bet. 2004/05:LU4). Sedan den 1 januari 2006 finns i den nya försäkringsavtalslagens 11 kap. 5 § en ovillkorlig rätt att återköpa en försäkring, förutsatt att det finns ett positivt återköpsvärde och att försäkringsfallet kommer att inträffa förr eller senare. Däremot togs det inte in någon bestämmelse om ovillkorlig rätt till överföring av pensionssparande i den nya lagen.

Vilka försäkringar kan återköpas?

Rätten till återköp enligt nuvarande regler gäller *personförsäkringar*. Rätten innebär att försäkringstagaren när som helst får säga upp en individuell personförsäkring och, om inte annat följer av försäkringens art eller skattelagstiftningen, få denna återköpt.

För vissa personförsäkringar finns sålunda inte någon rätt till återköp, vilket beror på försäkringens art. Detta gäller vissa försäkringar som inte med säkerhet kommer att utnyttjas, och som därför inte nödvändigtvis kan åsättas ett positivt återköpsvärde. I dessa fall saknas alltså ett positivt försäkringsvärde (tekniskt återköpsvärde) som kan bli föremål för återköp och det är inte heller säkert att försäkringsfallet kommer att inträffa. Detta innebär t.ex. att s.k. livsfallsförsäkringar (livränteförsäkringar) som faller ut och ger ersättning enbart om den försäkrade personen överlever till en viss ålder inte kan återköpas. Skälet är att ingen försäkringsersättning alls kommer att betalas ut om den försäkrade avlider innan han eller hon uppnått denna ålder. Försäkringar där det är säkert att ersättning förr eller senare kommer att betalas ut, t.ex. dödsfallsförsäkring som innebär att ersättning utgår till andra förmänstagare när den försäkrade avlider, kan däremot åsättas ett positivt värde och bli föremål för återköp. De avgörande kriterierna för återköp är därför dels att det finns ett inslag av *sparande*, dels att det handlar om en *säker utbetalning* som kommer att ske förr eller senare.

Vilka villkor gäller vid återköp?

Försäkringsavtalslagen innehåller civilrättsliga regler om försäkringsavtal m.m., men däremot inte några näringsrättsliga regler om hur försäkringsbolagen får bedriva sin verksamhet. Regler för försäkringsbolagens verksamhet finns i stället i försäkringsrörelselagen (1982:713). Bestämmelsen om rätt till återköp i försäkringsavtalslagen slår fast att det finns en rätt till återköp, men anger inte de närmare förutsättningarna för hur återköp ska gå till. Det styrs av villkoren i det aktuella försäkringsavtalet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås sammanlagt fyra lagändringar som rör frågan om flytträtt för försäkringssparande.

Genom en ändring av de civilrättsliga reglerna i 11 kap. 5 § *försäkringsavtalslagen* utvidgas den ovillkorliga rätten att *återköpa* en försäkring till att även innefatta *överföring* av försäkringens värde till ett annat bolag. För vissa personförsäkringar ska det dock inte finnas någon rätt till överföring, vilket beror på försäkringens art (att försäkringen i fråga inte kan åsättas ett positivt återköpsvärde). Flytträtten förutsätter även att en sådan rätt inte saknas enligt inkomstskattelagen.

I 7 kap. *försäkringsrörelselagen* införs näringsrättsliga regler som rör försäkringsbolagens upplysningsplikt och skyldighet att medverka vid flytt. I en ny 19 a § föreskrivs att försäkringsbolaget är skyldigt att se till att villkoren för återköp eller överföring framgår av försäkringsavtalet i de fall där rätt till återköp eller överföring föreligger. I samma kapitel införs också en ny 19 b § där det anges att det försäkringsbolag från vilket en

försäkring flyttas ska vara skyldigt att överföra försäkringens värde, och nödvändiga uppgifter om försäkringen, till det mottagande bolaget så snart som möjligt.

I 12 kap. 6 § *försäkringsrörelselagen* införs näringsrättsliga regler om hur värdet på försäkringen ska beräknas i samband med återköp eller överföring. I samma lagrum införs också regler för hur avgiften för återköpet eller överföringen ska bestämmas.

Utskottets överväganden

Flytt av försäkringssparande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om nya regler för flytt av försäkringssparande.

Bestämmelser om flytträtt i försäkringsavtalslagen

Propositionen

Regeringen föreslår att flytträtten enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen, som innehåller bestämmelser om rätt till återköp av en individuell livförsäkring, kompletteras med en rätt till överföring av en försäkrings värde till en annan försäkring. Flytträtten förutsätter att en sådan rätt inte saknas enligt inkomstskattelagen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom de av regeringen föreslagna ändringarna i försäkringsavtalslagen och noterar särskilt de positiva effekter som de föreslagna ändringarna enligt regeringen kommer att medföra avseende rörligheten på försäkringsmarknaden och därmed på konsumenternas situation. Utskottet noterar dessutom att regeringen i den nu behandlade propositionen tar upp frågan huruvida de nu föreslagna reglerna bör tillämpas retroaktivt på redan ingångna försäkringsavtal, och att detta enligt regeringens mening bör analyseras ytterligare innan slutlig ställning kan tas i frågan. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att frågan om retroaktivitet analyseras grundligt och blir föremål för ytterligare beredning inom kort. Utskottet tillstyrker proposition 2006/07:26 i denna del.

Näringsrättsliga regler om flytt av försäkringssparande

Propositionen

I samband med att bestämmelser om utökad flytträtt införs i försäkringsavtalslagen föreslår regeringen även, i syfte att ytterligare stärka försäkringstagarnas ställning och säkra att den civilrättsliga regleringen får genomslag, att vissa kompletterande regler av näringsrättslig karaktär förs in i försäkringsavtalslagen.

Enligt regeringen bör en ny bestämmelse införas, enligt vilken försäkringsbolaget är skyldigt att se till att villkoren för återköp eller överföring framgår av försäkringsavtalet i de fall där rätt till återköp eller överföring föreligger. Regeringen föreslår att bestämmelsen införs som nytt 7 kap. 19 a § i försäkringsrörelselagen.

Dessutom föreslås ytterligare en ny bestämmelse som anger att det försäkringsbolag från vilket en försäkring flyttas ska vara skyldigt att överföra försäkringens värde, och nödvändiga uppgifter om försäkringen, till det mottagande bolaget så snart som möjligt. Regeringen föreslår att denna bestämmelse tas in som nytt 7 kap. 19 b § i försäkringsrörelselagen.

Vidare föreslår regeringen att regler om hur värdet på försäkringen ska beräknas i samband med återköp eller överföring förs in i 12 kap. 6 § försäkringsrörelselagen och att det i samma lagrum införs regler för hur avgiften för återköpet eller överföringen ska bestämmas. Enligt förslaget ska rätten till återbäring bestämmas enligt samma principer och fördelning som skulle ha gällt för försäkringen vid försäkringsfall, om inte en avvikelse kan motiveras med hänsyn till det kvarvarande försäkringstagarkollektivets rätt till återbäring, eller till försäkringsbolagets ekonomiska situation. I fråga om avgifternas beräkning föreslår regeringen att de ska bestämmas på grundval av de kostnader som belöper på flytten och med beaktande av sådana kvarstående kostnader för försäkringsbolaget som uppkommit i samband med avtalets ingående.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom de av regeringen föreslagna ändringarna i försäkringsrörelselagen och välkomnar att den civilrättsligt reglerade flytt-rätten på detta sätt kompletteras med näringsrättsliga bestämmelser för att ytterligare öka de nya reglernas genomslagskraft. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2006/07:26 i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:26 Flytt av försäkringssparande:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104),
2. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.**5 §**

Försäkringstagaren får när som helst säga upp försäkringen att upphöra omedelbart eller vid viss framtida tidpunkt. Om inte annat anges, får uppsägningen verkan dagen efter den dag då den kom fram till försäkringsbolaget.

Om inte annat följer av försäkringens art, har försäkringstagaren rätt att i samband med uppsägningen få försäkringen ändrad till premiefri försäkring (fribrev) eller på sätt som närmare anges i försäkringsvillkoren få den återköpt av försäkringsbolaget, i den mån inte rätt till återköp saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229). För en försäkring som omfattas av 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock att återköp tidigast får ske efter ett år.

Om inte annat följer av försäkringens art, har försäkringstagaren rätt att i samband med uppsägningen få försäkringen ändrad till premiefri försäkring (fribrev) eller på sätt som närmare anges i försäkringsvillkoren få den återköpt av försäkringsbolaget *eller försäkringens hela värde överfört till en annan försäkring*, i den mån inte rätt till återköp *eller överföring* saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229). För en försäkring som omfattas av 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock att återköp *eller överföring* tidigast får ske efter ett år.

I 13 kap. 3 § finns bestämmelser om återupplivning av en försäkring som blivit premiefri.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. För försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet och inte förnyats därefter gäller 11 kap. 5 § i äldre lydelse.

2.2 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)¹ dels att 12 kap. 6 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 7 kap. 19 a och 19 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

19 a §

Om en försäkringstagare har rätt till återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104), skall försäkringsbolaget se till att detta och de närmare villkoren för återköpet eller överföringen framgår av försäkringsavtalet.

19 b §

Om en försäkringstagare, som har rätt till återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104), vill flytta försäkringens värde till ett annat försäkringsbolag, skall det försäkringsbolag från vilket värdet flyttas så snart som möjligt överföra värdet och de uppgifter om försäkringen som behövs till det andra bolaget.

12 kap.

6 §²

Livförsäkringsbolag skall gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller bolagsordningen.

Vid återköp eller överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) skall

1. rätten till återbäring bestämmas enligt samma fördel-

¹ Lagen omtryckt 1995:1567.

² Senaste lydelse 1999:600.

ning och principer som skulle ha gällt för försäkringen vid försäkringsfall, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till

*a) det kvarvarande försäkrings-
tagarkollektivets rätt till åter-
bäring, eller*

*b) försäkringsbolagets ekono-
miska situation, och*

*2. avgifter bestämmas på
grundval av de kostnader som
belöper på återköpet eller över-
föringen och med beaktande av
den fordran som kvarstår mot
försäkringstagaren för kostnader
som uppkommit i samband med
försäkringsavtalets ingående.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007 och tillämpas på försäkringsavtal som har ingåtts eller förnyats efter ikraftträdandet.

2. Bestämmelserna i 7 kap. 19 b § tillämpas även på försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet, om det finns rätt till återköp eller till överföring av en pensionsförsäkring enligt avtal eller enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104).